

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ПОСЕБЕН ИЗВЕШТАЈ

ЗА

УТВРДЕНИТЕ СОСТОЈБИ ВО ФИНАНСИРАЊЕТО НА ИЗБОРНАТА КАМПАЊА

ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ ЗА ИЗБОР НА ГРАДОНАЧАЛНИК НА ОПШТИНА МАВРОВО И РОТУШЕ,
ГРАДОНАЧАЛНИК НА ЦЕНТАР ЖУПА И СОВЕТ НА ОПШТИНА ТЕТОВО,
ОДРЖАНИ НА ДЕН 20.08.2022

Скопје, ноември 2022

12-8055/41
24-11-2022

СОДРЖИНА

ВОВЕД	1
1. ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА	3
2. ПОСТАПУВАЊЕ НА ДКСК ЗА ВРЕМЕ НА ИЗБОРНИОТ ПРОЦЕС	5
3. АКТИВНОСТИ НА ДКСК ПРЕД ЗАПОЧНУВАЊЕ СО ИЗБОРНАТА КАМПАЊА	6
3.1. Постапување на ДКСК по доставени барања, пријави и приговори за време на изборниот процес	7
3.1.1. Постапување по барања	7
3.1.2. Постапување на ДКСК по предмети за незаконско располагање со буџетски средства	8
4. ФИНАНСИРАЊЕ НА ИЗБОРНАТА КАМПАЊА ОД СТРАНА НА УЧЕСНИЦИТЕ	8
4.1. Известување за време на изборната кампања	8
4.2. Извори на финансирање	9
4.2.1. Избори за градоначалник на Општина Маврово и Ростуше	10
4.2.2. Избори за градоначалник на Општина Центар Жупа	11
4.2.3. Избори за членови на Совет на Општина Тетово	12
4.3. Финансирање од средствата на Буџетот на Република Северна Македонија	14
4.4. Финансирање од донации	16
4.5. Средства обезбедени за платено политичко рекламирање	16
5. РАСХОДИ НАПРАВЕНИ ВО ТЕКОТ НА ИЗБОРНАТА КАМПАЊА	19
6. ЗАКЛУЧОЦИ	19
ПРЕПОРАКИ	20

Користени кратенки

ΔΚΣΚ	Државна комисија за спречување корупција
РСМ	Република Северна Македонија
Локални избори 2022	Избори за Локалните избори за избор на градоначалник на Општина Маврово и Ростуше, Центар Жупа и Совет на Општина Тетово - 2022
ДИК	Државна изборна комисија
ДЗР	Државен завод за ревизија
ЗСКСИ	Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси
ЗФПП	Закон за финансирање на политичките партии

ВОВЕД

Државната комисија за спречување на корупцијата (во натамошниот текст – ДКСК), постапувајќи согласно надлежностите утврдени во Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси, глава четврта – Спречување на корупцијата во политиката како и Изборниот законик, ги следеше активностите на учесниците во изборниот процес поврзан со Локалните избори за избор на градоначалник на Општина Маврово и Ростуше, градоначалник на Општина Центар Жупа и Совет на Општина Тетово (во натамошниот текст – Локални избори 2022) во Република Северна Македонија (во натамошниот текст – РСМ).

Претседателот на Собранието на РСМ донесе решение за распишување на избори за градоначалник на Општина Маврово и Ростуше и градоначалник на Општина Центар Жупа со број 09-575/1 од 04.02.2022 година. По ова постапката за избор на градоначалник на Општина Маврово и Ростуше, согласно Заклучокот бр. 11-678/1 од 21.03.2022 година беше запрена од причина што не беа поднесени кандидатури, додека изборите за избор на градоначалник на Општина Центар Жупа беа закажани и одржани на ден 17.04.2022 година.

Според резултатите од гласањето по листите на кандидат за градоначалник на Општина Центар Жупа, на спроведените избори за градоначалник на општината, условот од член 132 став (2) од Изборниот законик, да излезат една третина од вкупниот број на избирачи запишани во изводот од избирачкиот список во првиот круг на гласање, не беше исполнет. Во Конечниот извештај за спроведените избори за градоначалник на Општина Маврово и Ростуше и градоначалник на Општина Центар Жупа со број 11-1520/1 од 30.06.2022 година, донесен од Државната изборна комисија (во натамошниот текст – ДИК), утврдено е дека постапката за избор на градоначалник на оваа општина ќе биде повторена, согласно член 132 став (2) од Изборниот законик, врз основа на претходно донесено решение од Претседателот на Собранието на РСМ.

Врз основа на Решение за распуштање на Советот на Општина Тетово, по сила на закон, со бр. 41-4440/1 од 14.06.2022 година ("Службен весник на РСМ" број 135/22), а во согласност со членот 76 став (2) од Законот за локалната самоуправа, односно заради не донесување на буџетот и годишната сметка на буџетот во законски определениот рок, беше распуштен.

По ова, Претседателот на Собранието на РСМ донесе Решение број 09-2748/1 од 11.06.2022 година со кое ги распиша Локалните избори за избор на градоначалник на Општина Маврово и Ростуше и Општина Центар Жупа како и Решение за распишување на избори за членови на Советот на Општина Тетово за остатокот од изборниот период број 09-2869/1 од 21.06.2022 година.

За избор на градоначалник на Општина Маврово и Ростуше, а врз основа на податоците од Државната изборна комисија, потврдени биле двајца учесници, додека за изборот за градоначалник на Општина Центар Жупа бил потврден еден кандидат. За избор на членови на Советот на Општина Тетово пак, биле потврдени 13 (тринаесет) листи со советнички групи.

Организацијата на изборната кампања, обезбедувањето и користењето на финансиските средства за водење на изборната кампања, како и севкупното финансирање и финансиско работење на учесниците во изборната кампања се уредени со законски прописи, кои учесниците во изборниот процес се должни да ги почитуваат.

За време на Локалните избори 2022, ДКСК постапуваше во согласност со своите надлежности утврдени во Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси (во натамошниот текст – ЗСКСИ), Изборниот законик, Законот за финансирање на политичките партии (во натамошниот текст – ЗФПП) и други закони.

За време на изборниот процес ДКСК не прими пријави со наводи за можни злоупотреби во финансирањето на изборната кампања или незаконско користење на буџетските средства.

Следејќи го финансирањето на политичките партии ДКСК утврди дека парламентарните партии и коалициите предводени од нив, обезбедиле финансирање на изборната кампања со буџетски средства, односно од планираните средства за платено политичко рекламирање и од средствата добиени од Буџетот на РСМ наменети за редовното работење на партиите.

Донациите од правни и физички лица се доминантни извори за финансирање на независните кандидати, како и на партиите кои немаат доволно средства од Буџетот на РСМ.

Најголем дел од расходите во текот на изборната кампања се однесуваат за Издатоци за реклама и пропаганда, а понатаму следат издатоците за организирање на предизборни собири како и расходи направени за печатење и издавање на рекламни материјали.

Согласно член 32 став 10 од ЗСКСИ, ДКСК го подготви овој Посебен извештај за утврдените злоупотреби во финансирањето на изборна кампања со цел непосредно запознавање на Собранието на РСМ и јавноста со утврдените состојби и констатации и за кои дава соодветни препораки.

1. ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

Надлежностите и постапувањето на ДКСК за следење на политичките партии во време на изборниот процес се уредени со Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси¹: глава четврта - Спречување на корупцијата во политиката, членови од 32 до 37.

Во однос на изборните процеси, основни надлежности на ДКСК се следење, проверка, обелоденување и преземање мерки против одговорните лица во државните органи и институции, ЕЛС и нивните институции, доколку се констатира користење на буџетски/општински средства за организирање или финансирање на изборната кампања, или доколку се констатира финансирање на изборната кампања од извори кои не се согласно законски предвидените или потекнуваат од анонимни извори.

Иако надлежностите на ДКСК се дефинирани во Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси, ДКСК мора да применува и одредени членови од Изборниот законик², поконкретно членовите: 8-а, 8-б, 71, 72, 74-а, 78-а, 83, 83-а, 83-б, 84-б, 85, 85-а, 179, 189, како и членови од Законот за финансирање на политичките партии³, конкретно членовите: 8, 10, 10-а, 13, 16, 17, 25, 27-а со кои е уреден начинот на постапување на државните и општинските институции и органи, забраните и ограничувањата, правилата за финансирање на изборните кампањи, начинот на водење на изборните кампањи и рекламирање, известување, транспарентност и отчетност, како и финансирањето на политичките партии.

Претседателот на Собранието на РСМ со решение број 09-2748/1 од 11.06.2022 година ги распиша Локалните избори 2022 година за избор на градоначалници во општините Маврово и Ростуше и Центар Жупа, по претходно неисполнет услов согласно член 132 став (2) од Изборниот законик при изборот за градоначалник во Општина Центар Жупа и по донесениот Заклучок бр. 11-678/1 од 21.03.2022 година за запирање на постапката за спроведување на избори во Општина Маврово и Ростуше од причина што не беа поднесени кандидатури.

По донесеното решение за распуштање на Советот на Општина Тетово⁴, а во согласност со членот 76 став (2) од Законот за локалната самоуправа⁵, заради не донесување на буџетот и годишната сметка на буџетот во законски определениот рок, Претседателот на Собранието на РСМ донесе решение за распишување на избори за членови на Советот на Општина Тетово за остатокот од изборниот период со број 09-2869/1 од 21.06.2022 година.

Датумот на одржување на изборите е на 20.08.2022 година.

Заради навремено постапување на сите учесници во изборниот процес од страна на ДИК донесен е Роковник за извршување на изборните дејствија за спроведување на избори за

¹ Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси ("Службен весник на РСМ" број 12/2019)

² Изборен законик ("Службен весник на РСМ" број 40/06...215/21)

³ Закон за финансирање на политичките партии ("Службен весник на РСМ" број 76/04...294/20)

⁴ Решение за распуштање на Советот на Општина Тетово, по сила на закон ("Службен весник на РСМ" број 135/22)

⁵ Закон за локалната самоуправа ("Службен весник на РСМ" број 5/2002)

градоначалник на Општина Маврово и Ростуше и градоначалник на Општина Центар Жупа⁶, како и Роковник за изборните дејствија за спроведување на избори за членови на Советот на Општина Тетово⁷, со кои се утврдени крајните рокови за постапување како за учесниците во изборната кампања, така и за државните органи и органите на ЕЛС, ДИК, ДЗР и ΔΚΣΚ. Согласно овие роковници, изборната кампања за гласање започнува на 31 јули 2022 година во 00:00 часот и трае до 24:00 часот на 18 август 2022 година, а изборната кампања за избор на втор круг на гласање за градоначалници предвидено е да трае заклучно со 24:00 часот на 01 септември 2022 година.

Во законски утврдените рокови, од страна на овластени претставници на подносителите на листи за кандидати до ДИК доставени се следните предлози за градоначалници:

1. За Општина Маврово и Ростуше:
  - Коалицијата “НАЈДОБРОТО ЗА МОЈАТА ОПШТИНА” предводена од СДСМ и
  - ВМРО – ДПМНЕ.
2. За Општина Центар Жупа:
  - Демократска партија на Турците на Македонија – ДПТМ.

До ДИК беа доставени вкупно 13 (тринаесет) листи со предлог за членови на Советот на Општина Тетово, и тоа:

- Коалиција “НАЈДОБРОТО ЗА МОЈАТА ОПШТИНА” предводена од СДСМ,
- ВМРО-ДПМНЕ,
- Демократска партија на Албанците – ДПА,
- ИНТЕГРА – Македонска конзервативна партија,
- Група избирачи - Аргон Заими,
- Политичка партија АЛТЕРНАТИВА,
- Алијанса на Албанците,
- Движење БЕСА,
- Демократска партија на Турците на Македонија – ДПТМ,
- Група избирачи - Ељмедина Абдуллахи,
- Демократска Унија за интеграција – ДУИ,
- Партија за целосна еманципација на Ромите – ПЦЕР,
- Политичка партија – ЛЕВИЦА.

Согласно Заклучокот за известување на конечност на резултати од гласањето за избор на градоначалници со број 08-1966/1 од 24.08.2022 година, постигнати се следните резултати:

⁶Роковник за извршување на изборните дејствија за спроведување на избори за градоначалник на Општина Маврово и Ростуше градоначалник на Општина Центар Жупа број 11-1371/1 од 11.06.2022 година

⁷Роковник за извршување на изборните дејствија за спроведување на избори за членови на Совет на Општина Тетово за остатокот на изборниот период, број 11-1460/1 од 21.06.2022 година

Табела 1⁸

Општина	Запишани гласачи во изборен список	Освоени гласови според резултати од гласањето		
		СДСМ	ВМРО- ДПМНЕ	ДПТМ
Маврово и Ростуше	9.948	3266	1935	/
Центар Жупа	7,145	/	/	3340

За градоначалник на Општина Маврово и Ростуше е избран Медат Куртовски.

За градоначалник на Општина Центар Жупа е избран Аријан Ибраим.

Додека, согласно Заклучокот број 08-1967/1 од 24.08.2022 година за конечност на резултатите од гласањето за избор на членови на Советот на Општина Тетово, постигнати се следните резултати:

Табела 2

Освоени гласови според резултати од гласањето		
Запишани гласачи во изборен список	84.072	Вкупен број на освоени мандати
СДСМ	1953	2
ВМРО -ДПМНЕ	3332	4
ДПА	1058	1
ИНТЕГРА	161	0
Група избирачи - АГОН ЗАИМИ	206	0
АЛТЕРНАТИВА	1118	1
АА	777	0
БЕСА	9620	12
ДПТМ	327	0
Група избирачи - ЕЉМЕДИНА АБДУЛЛАХИ	675	0
ДУИ	8795	11
ПЦЕР	371	0
ЛЕВИЦА	646	0

2. ПОСТАПУВАЊЕ НА ДКСК ЗА ВРЕМЕ НА ИЗБОРНИОТ ПРОЦЕС

Во глава IV Спречување на корупцијата во политиката од ЗКСИ, утврдени се постапките, активностите и мерките кои ДКСК ги презема доколку се констатира повреда на членовите 8-а и 8-б од Изборниот законик, финансирањето на изборната кампања, располагањето со јавните добра и средства за време на изборниот процес, односно од распишувањето на изборите сè до завршување на изборите за избор на градоначалник или членови на советот. Во таа насока, по објавувањето на Решението за распишување на

⁸ Табела 1 и Табела 2 - Извор: Државна изборна комисија

Локалните избори - 2022, ДКСК презема активности со цел организација на ресурсите со кои располага (човечки, технички) заради воспоставување ефикасен мониторинг на законитоста на финансирањето на изборната кампања, контролата на злоупотреба на буџетските средства во периодот по распишување на изборите, забраната за нови инвестиции и вонредни исплати, злоупотребата за користење противправни и анонимни извори на финансирање за време на избори, утврдувањето на злоупотреба на финансирање на политичките партии за време на изборна кампања, поткупот на избирачи, влијание при избор, именување и разрешување на раководни места.

3. АКТИВНОСТИ НА ДКСК ПРЕД ЗАПОЧНУВАЊЕ СО ИЗБОРНАТА КАМПАЊА

Во функција на превентивно делување ДКСК има воспоставена пракса на својата веб-страница да објавува Соопштение со објаснување на законските ограничувања за сите државни органи и институции за време на изборниот процес. Соопштението ги содржи законските забрани утврдени во членовите 8-а и 8-б од Изборниот законик и член 34 и 3б од ЗКСИ. Во Соопштението е укажано дека ДКСК ќе го следи целиот изборен процес и во случаите кога постои основано сомневање дека се прекршува законот, ќе врши проверка на таквите сомневања, ќе ги извести надлежните органи и ќе бара преземање активности во рамките на нивното надлежно постапување. Исто така, се укажува и дека почитувањето на ограничувањата утврдени во претходно наведените законски одредби, претставуваат обврска на одговорните лица на државните органи и други субјекти, а во случај на констатирани прекршувања и злоупотреби ДКСК ќе преземе активности и мерки согласно закон. Истите забрани и ограничувања наведени во соопштенијата од минатите изборни процеси важат и за овој процес.

ДКСК неколку изборни циклуси ја користи веб апликацијата - Регистар на возила на државни органи, органи на локалната самоуправа, јавните претпријатија или други правни лица што располагаат со државен капитал, која започна со примена за време на Претседателските избори во 2019 година, а посебно согледувајќи ја неговата примена во текот на изборите одржани во 2020 и 2021 година, се покажа како корисна алатка за проверка и пријавување на случаи за користење на возилата исклучиво за потребите на институциите за работно време.

Како и во изминатите изборни процеси, така и во овој процес беше овозможено електронски да се пријават сомневања за постоење незаконитости и прекршувања во изборниот процес преку соодветен образец – Пријава, објавен на веб страната на ДКСК. Овој начин на пријавување се покажа како добра алатка за пријавување неправилности или евентуални прекршувања на одредбите од Изборниот законик за забрана за употреба на буџетски средства, односно забранети дејствија на јавните институции во текот на изборната кампања, како на пример сомневање за: користење службени простории, опрема и службени возила на државните органи за потребите на изборната кампања, вршење и обид за вршење притисок и заплашување гласачи или членови на нивните семејства или ним блиски лица, отпочнување изградба со средства од буџетот или од јавни фондови или со средства на јавни претпријатија или други правни лица што располагаат со државен капитал на нови објекти во инфраструктурата, како патишта, водоводи, далноводи, канализација и други објекти или на објекти за општествени дејности - училишта, градинки и други објекти, исплата на плати, пензии, социјална помош или други исплати и материјални надоместоци од буџетски средства или од средства на јавните фондови кои не се редовни месечни исплати, односно сите едногодишни трансфери и исплати или еднократни трансфери од буџетски средства или

од средства на јавни фондови, отуѓување државен капитал, потпишување колективни договори, спроведени постапки за вработување нови лица или постапка за престанок на работен однос во државни и јавни институции, примање или давање поткуп на избирачи, користење противправни и анонимни извори за финансирање за време на избори итн.

До ΔΚΣΚ во оваа изборна кампања **не беа доставени пријави** за вакви сомневања преку образецот - Пријава за сомневања за постоење незаконитости и прекршувања во изборниот процес.

3.1. ПОСТАПУВАЊЕ НА ΔΚΣΚ ПО ДОСТАВЕНИ БАРАЊА, ПРИЈАВИ И ПРИГОВОРИ ЗА ВРЕМЕ НА ИЗБОРНИОТ ПРОЦЕС

3.1.1. Постапување по барања

Секој изборен циклус, разни органи, институции, тела како од централно така и од локално ниво до ΔΚΣΚ доставуваат барања за добивање мислење како би можеле да донесат позитивни одлуки поврзани со вработувања, унапредување, водење на дисциплински постапки, започнување на изградба на објекти, отуѓување на имот и слични активности, а за кои согласно член 8-а од Изборниот законик и член 34 од ЗСКСК има ограничувања за време на изборниот период. Праксата за доставување на овие барања до ΔΚΣΚ за добивање мислења потекнува од 2015 година, по воведувањето на забраните во член 8-а од Изборниот законик иако и тогаш важечките одредби на Изборниот законик и Законот за спречување на корупцијата не предвидувале законски основ и надлежност ΔΚΣΚ да издава мислења.

Почнувајќи од Претседателските избори од 2019 година, ΔΚΣΚ ја прекина ваквата пракса, а во случаи на прекршување на забраните, за одговорните лица ΔΚΣΚ спроведува постапка и презема мерки пред други надлежни органи. Од тие причини, ΔΚΣΚ во јавно објавеното Соопштение укажува дека нема да издава мислења и дека почитувањето на ограничувањата и забраните претставуваат обврска на одговорните лица во субјектите кои располагаат со државен имот, а во случај на констатирани прекршувања и злоупотреби ќе преземе активности и мерки согласно закон. Иако во овој изборен процес во споредба со претходните видно е намалувањето на бројот на поднесени барања за мислење, сепак две институции поднесоа барање мислење до ΔΚΣΚ и тоа:

- 1 (едно) барање доставено од детска градинка за добивање согласност за постапување за кое постои забрана/ограничување согласно член 8-а став 1 алинеја 3, а се однесува на објавување на јавен оглас вработување на лица со договор за неопределено време и
- 1 (едно) барање доставено од орган во состав на Владата на РСМ за добивање согласност за постапување за кое постои забрана/ограничување согласно член 8-а став 1 алинеја 2, а се однесува на еднократна исплата на надоместок отпремнина.

По овие барања ΔΚΣΚ достави повратни известувања дека ниту во Изборниот законик, ниту во Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси ΔΚΣΚ нема надлежност да дава такви согласности, а за донесените одлуки од страна на одговорните

лица за конкретните постапувања, доколку биде поднесена пријава, ДКСК ќе постапи по службена должност.

3.1.2. Постапувања на ДКСК по предмети за незаконско располагање со буџетски средства

Согласно член 33 од ЗСКСИ, Државната комисија е надлежна од денот на распишувањето до завршувањето на изборите, односно во периодот од 11.06.2022 година до 18.08.2022 година да ја следи законитоста на користењето, односно располагањето со буџетските средства, но и финансирањето на изборната кампања.

Во текот на изборниот период кој траеше од 11.06.2022 година до 18.08.2022 година не беа доставени приговори за утврдени незаконитости во водењето на изборната кампања, поради што ДКСК немаше обврска да постапува и одлучува на седници согласно постапките предвидени во членовите 32 и 33 од ЗСКСИ.

4. ФИНАНСИРАЊЕ НА ИЗБОРНАТА КАМПАЊА ОД СТРАНА НА УЧЕСНИЦИТЕ

4.1. ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА ВРЕМЕ НА ИЗБОРНАТА КАМПАЊА

Со Законот за измена на Изборниот законик објавен во 2020 година, беа извршени измени на членовите 83-финансирање на изборни кампањи и членовите 84-б, 85 и 85-а – известување, а со кои се создаде обврска учесниците во текот на изборната кампања да доставуваат повеќе времени извештаи кои покрај до ДКСК имаат обврска да ги достават и до ДИК и ДЗР, а тоа се:

- извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите на трансакциската сметка за изборна кампања од денот на нејзиното отворање до завршувањето на првиот изборен круг во рок од 20 дена од денот на настапување на предизборниот молк за првиот круг и вториот круг на гласање доколку се одржува (став 1);
- на 11-тиот ден од денот на изборната кампања да поднесе Извештај со образец за примените донации на трансакциската сметка за финансирање на изборната кампања (став 2);
- еден ден по завршување на изборната кампања да достави Извештај со образец за примените донации на трансакциската сметка за финансирање на изборната кампања (став 3);
- еден ден пред одржување на вториот круг на гласање, да достави Извештај со образец за примените донации на трансакциската сметка за финансирање на изборната кампања (став 4) и
- согласно член 85 од Изборниот законик најдоцна во рок од 30 дена од денот на затворање на трансакциската сметка да поднесе вкупен финансиски извештај со спецификација за трошоците за приходите и расходите во изборната кампања.

Во Табела 2 прикажани се состојбите во однос на исполнување на претходно споменатите обврски од 16 учесници кои имаат отворено трансакциска сметка за Локалните избори 2022 година:

Табела 2

Известување	Извештај со образец за примени донации на тр. с-ка		Извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите на тр с-ка	Вкупен финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите
	член 84-б ст.2	член 84-б ст.3	член 84-б ст.1 прв круг	член 85 ст.1
Доставиле извештај	13	13	9	13
Не доставиле извештај	3	3	7	3
Вкупно	16	16	16	16

Во овој изборен процес не беше одржан втор круг на гласање, па поради тоа учесниците во истиот не беа обврзани да доставуваат извештаи кои се однесуваат на вториот изборен круг.

Анализата на извештаите покажа дека постои различно презентирање на исти податоци пред се поради фактот што пополнувањето на овие извештаи го вршат лица кои не се доволно запознаени со обврските за известување, се доставуваат извештаи со сите податоци (приходи и расходи) со кои се располага во моментот, а не оние што се бараат, но и податокот дека не постои државна институција која треба да организира обуки со цел запознавање на учесниците во изборната кампања за нивните обврски и начинот на презентирање на податоците.

Објавувањето на извештаите за изборната кампања од страна на политичките партии на нивните веб страни е обврска што произлегува од член 84-б став 7 од Изборниот законик. Оваа обврска само 2 (двајца) од учесниците ја исполниле во целост, 2 (две) партии делумно објавиле извештаи, додека останатите учесници немаат објавено ниту еден од извештаите или пак воопшто немаат свои веб страни.

Податоците покажуваат дека и покрај задолжителната обврска и јасно дефинираните рокови за доставување извештаи утврдени во Изборниот законик, учесниците во изборната кампања истата не ја исполнуваат во целост.

4.2. ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ

Со Законот за изменување и дополнување на Изборниот Законик („Службен весник на РСМ“ бр. 42/2020) се изврши дополнување на член 83, со што се овозможи изборните кампањи да се финансираат од уште еден нов извор - од средствата од Буџетот на РСМ. На овој начин, како извори на средства за финансирање на изборните кампањи се:

- средства од редовната сметка на политичката партија – средства од Буџетот на РСМ,
- членарина на политичката партија,
- донации на политичка партија,
- донации од физички лица во висина од 3.000 евра во денарска противвредност,

- донации од правни лица во висина од 30.000 евра во денарска противвредност,
- кредити на политичката партија наменети за изборна кампања.

4.2.1. Избори за градоначалник на Општина Маврово и Ростуше

За избор на градоначалник во Општина Маврово и Ростуше кандидатски листи во законски определениот рок имаа поднесено ВМРО-ДПМНЕ и Коалицијата “Најдоброто за мојата општина” предводена од СДСМ.

По извршениот увид во доставените финансиски извештаи за изборната кампања за Локалните избори 2022 година, за избор на градоначалник на Општина Маврово и Ростуше, ДКСК го утврди следното:

Графикон 1

Главен извор на финансирање претставуваат пренесените средства од редовната сметка на политичката партија, односно од средствата од Буџетот на РСМ, а исто така, учесниците обезбедиле и парични средства за објавување на платено политичко рекламирање. Учесниците во овој изборен процес немаат обезбедено приходи од донации во пари.

Податоците за прибраните средства според нивните извори и според нивната вредност се прикажани во Табела 3.

Табела 3

Извори на финансирање / учесник во изборниот процес	Коалицијата “НАЈДОБРОТО ЗА МОЈАТА ОПШТИНА”	ВМРО – ДПМНЕ
Приходи од донации во пари	0	0
Приходи од донации во ствари и услуги	0	1,500
Приходи од донации пренесени од редовна сметка на политичка партија	0	217,882
Други приходи пренесени од редовна сметка на политичка партија- од средства од Буџет на РСМ	686,000	0
Парични средства обезбедени за објавување на платено политичко рекламирање	132,175	135,300
ВКУПНО	818,175	354,682

4.2.2. Избори за градоначалник на Општина Центар Жупа

На одржаните избори за градоначалник на во оваа општина, до ДИК била поднесена и потврдена само една кандидатска листа и тоа од Демократската партија на Турците во Македонија – ДПТМ.

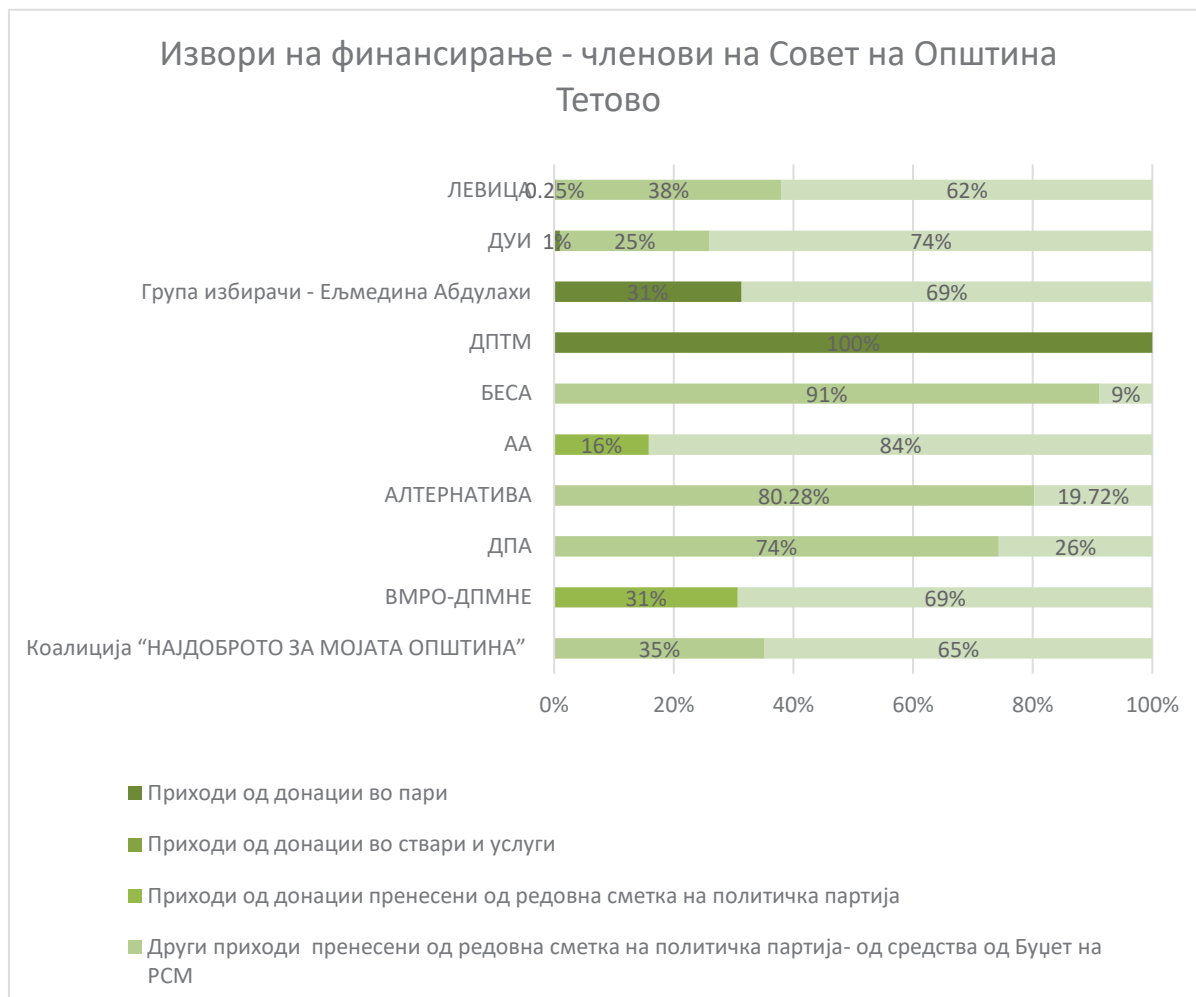
Кампањата на овој учесник во изборниот процес целосно се финансирала од приходи од донации во пари прикажани во Табела 4.

Табела 4

Извори на финансирање/ учесник во изборниот процес	Демократска партија на Турците на Македонија – ДПТМ
Приходи од донации во пари	0
Приходи од донации во ствари и услуги	0
Приходи од донации пренесени од редовна сметка на политичка партија	13,000
Други приходи пренесени од редовна сметка на политичка партија- од средства од Буџет на РСМ	0
Парични средства обезбедени за објавување на платено политичко рекламирање	0
ВКУПНО	13,000

4.2.3. Избори за членови на Совет на Општина Тетово

Што се однесува пак до изворите на финансирање на кампањата на учесниците во изборниот процес за членови на Советот на Општина Тетово, ДКСК ја утврди следната состојба:

Графикон 2

Очигледно е дека и за овие избори исто како и изминатите Локални избори, поголемите парламентарните партии и коалициите предводени од нив, финансирањето на изборната кампања го имаат обезбедено со буџетски средства, односно од планираните средства за платено политичко рекламирање и од средствата добиени од Буџетот на РСМ наменети за редовното работење на партиите.

Донациите од правни и физички лица се доминантни извори за финансирање на независните кандидати, како и на партиите кои немаат доволно средства од Буџетот на РСМ.

Податоците за обезбедените средства според нивните извори и според нивната вредност се прикажани во Табела 5.

Табела 5

Извори на финансирање/учесник во изборниот процес	Приходи од донации во пари	Приходи од донации во ствари и услуги	Приходи од донации пренесени од редовна сметка на политичка партија	Други приходи пренесени од редовна сметка на политичка партија- од средства од Буџет на РСМ	Парични средства обезбедени за објавување на платено политичко рекламирање	ВКУПНО
Коалиција "НАЈДОБРОТО ЗА МОЈАТА ОПШТИНА" предводена од СДСМ	0	0	0	1,407,000	2,592,687	3,999,687
ВМРО-ДПМНЕ	0	5,040	1,003,843	0	2,266,322	3,275,205
Демократска партија на Албанците – ДПА	0	0	0	450,000	155,499	605,499
Политичка партија АЛТЕРНАТИВА	0	0	0	526,500	129,334*	655,834
Алијанса на Албанците	0	0	540,000	0	2,875,758	3,415,758
Движење БЕСА	0	0	0	1,560,020	150,780	1,710,800
Демократска партија на Турците на Македонија – ДПТМ	45,000	0	0	0	0	45,000
Група избирачи - Ељмедина Абдуллахи	35,700	0	0	0	78,317	114,017
Демократска Унија за интеграција – ДУИ	30,000	0	0	800,000	2,633,716*	3,463,716
Политичка партија – ЛЕВИЦА	650	0	0	100,000	163,961	264,611
ВКУПНО	111,350	5,040	1,543,843	4,843,520	10,762,387	17,266,140

* Податоците за платеното политичко рекламирање прикажани во извештаите на Алтернатива и ДУИ се по извршени корекции од страна на ДКСК поради неусогласено презентирање на податоците од аналитичките табели и податоците од ДИК .

Обврската за доставување на сите времени извештаи утврдени во член 84-б и 85-б став 1 не беше во целост исполнета и до ДКСК не беа доставени сите потребни финансиски извештаи од сите учесници во изборниот процес за членови на Совет на Општина Тетово. Имено, двајца од учесниците во овој изборен процес, и тоа Група избирачи Аргон Заими и Партијата за Целосна Еманципација на Ромите – ПЦЕР не доставија ниту еден од наведените

времени извештаи, додека политичката партија Интегра достави финансиски извештаи кои не содржат никакви податоци за приходите и расходите во изборната кампања. Поради ова, ДКСК не беше во можност целосно да го анализира располагањето со средствата и нивното трошење на сите учесници во изборната кампања за членови на Совет на Општина Тетово.

Со тоа се потврдува дека исто како и во изминатите изборни циклуси, недостасува целосното исполнување на обврските во поглед на доставување на потребните финансиски извештаи од страна на сите учесници во изборниот процес, додека пак од обработката на доставените податоци се утврдува дека голем дел од политичките партии неправилно ги пополниле извештаите, со што повторно може да се потврди дека неопходна е обука на учесниците во изборните кампањи во поглед на транспарентноста и начинот на презентирање на податоците.

4.3. ФИНАНСИРАЊЕ ОД СРЕДСТВАТА НА БУЏЕТОТ НА РСМ

Заради проверка на висината на обезбедените средства за финансирање на изборната кампања во зависност од нивните извори, ДКСК имаше обврска да обезбеди информации и податоци за:

- средствата што Министерството за правда ги има трансферирано на сметките за редовно работење на политичките партии согласно членовите 9 и 10 од Законот за финансирање на политичките партии и
- податоци за остварени приходи и расходи од годишните финансиски извештаи за 2021 година.

Согласно член 9 од Законот за финансирање на политичките партии, средствата кои секоја година се издвојуваат од Буџетот на РСМ за финансирање на нивните тековни активности изнесуваат 0,15% од вкупните изворни приходи на Буџетот на РСМ. Тоа се приходи кои органите на државна управа ги остваруваат од наплата на сите видови даноци, глоби, такси, а кои Министерството за правда ги исплатува кон политичките партии кои имаат освоено најмалку 1% од вкупниот број гласови на избирачите кои гласале на последните парламентарни и локални избори и на партии кои освоиле пратенички места, односно советнички места, на начин и кој е утврден во член 10 од истиот закон.

Покрај овие средства, на првите четири политички партии кои на последните парламентарни избори обезбедиле најголем број на избрани пратеници им се распределуваат 280.000 евра за работа на Партиските истражувачки центри на начин дефиниран со член 10-а од Законот, за партиски истражувачко-аналитички центри плус по дополнителни 10.000 евра годишно за обуки, или вкупно 320.000 евра годишно за ПИАЦ.

Во Табела 4 се прикажани износите на средства што се исплатени од страна на Министерството за правда за 2022 година, како и износот на средства што партиите го префрлиле на сметките за изборната кампања. Утврдивме дека износите на трансферираните средства се во рамки на средствата со кои партиите располагаат.

Табела 4

Политичка партија / коалиција	Вкупно остварени приходи во 2021 година	Вкупен износ на средства од Министерството за правда - 2022 година	Вкупни расходи за изборна кампања - градоначалник на Општина Маврово и Ростуше	Вкупни расходи за изборна кампања - градоначалник на Општина Центар Жупа	Вкупни расходи за изборна кампања - членови на Совет на О. Тетово	ВКУПНИ РАСХОДИ
Коалиција "НАЈДОБРОТО ЗА МОЈАТА ОПШТИНА"	115,507,436	68,030,549	818,175*		3,999,687*	4,817,862
ВМРО-ДПМНЕ	82,711,933	47,740,477	531,122		3,275,205	3,806,327
ДПА	16,621,913	5,312,999			605,499*	605,499
ИНТЕГРА	4,094,604	3,622,499			0	0
Група избирачи - Аргон Заими	0	0			0	0
АЛТЕРНАТИВА	2,817,130	8,524,949			655,834	655,834
АА	4,238,197	14,779,799			3,414,690	3,414,690
БЕСА	15,545,034	10,384,499			1,710,800	1,710,800
ДПТМ	6,485,619	7,003,499		13,000	45,000	58,000
Група избирачи - Ељмедина Абдулахи	0	0			114,757	114,757
ДУИ	117,806,450	34,727,699			3,463,716	3,463,716
ПЦЕР	268,339	395,456			0	0
ЛЕВИЦА	19,233,220	12,244,049			264,611	264,611
ВКУПНО	385,329,875	212,766,474	1,349,297	13,000	17,549,799	18,912,096

* Податоците за вкупните расходи на изборната кампања прикажани во извештаите на Коалицијата "Најдоброто за мојата општина" и ДПА се по извршени корекции од страна на ДКСК поради технички грешки при презентирањето на податоците

ДКСК не располага со податоци за расходите направени во изборната кампања за учесниците Интегра и Група избирачи - Аргон Заими.

Имајќи ја во предвид законската обврска за објавување на извештаите за примени донации и годишните извештаи, а со оглед на констатираното дека само две политички партии во целост ги исполниле овие обврски, додека останатите делумно, а и тоа дека одредени учесници во овие избори немаат своја веб страна, наведува на тоа дека на овој начин, на јавноста и е скратена можноста за навремено информирање со колку средства располагаат партиите, од каде ги обезбедуваат средствата за своето работење и што е најважно, за што партиите ги трошат средствата на граѓаните.

4.4. ФИНАНСИРАЊЕ ОД ДОНАЦИИ

Изборниот законик дозволува финансирање на изборната кампања од:

- донации на политичка партија, односно од донациите прибрани на редовната сметка на партијата (од физички лица во износ до 30 просечни нето плати и од правни лица до 60 просечни плати, исплатени во претходниот месец);
- донации од физички лица во висина од 3.000 евра во денарска противвредност,
- донации од правни лица во висина од 30.000 евра во денарска противвредност,

Од увидот во делот на финансирањето на политичките партии, коалициите како и другите учесници во овој изборен процес може да се утврди дека една политичка партија и една група избирачи својата кампања целосно ја финансирале од приходи од донации во пари, додека друга политичка партија во вкупниот износ на средства со кои располагала за изборниот процес има мал удел од средства од донации.

4.5. СРЕДСТВА ОБЕЗБЕДЕНИ ЗА ПЛАТЕНО ПОЛИТИЧКО РЕКЛАМИРАЊЕ

Согласно измените во член 75-ѓ се утврди нова шема за распределба за времето за платено политичко рекламирање меѓу учесниците, но и повеќе средства за рекламирање во зависност од тоа дали има втор круг на гласање – член 76-д. Распределбата на овие средства кои се обезбедуваат од Буџетот на РСМ, а ги исплатува ДИК е уредена на следниов начин:

„Финансиските средства за платено политичко рекламирање обезбедени од Буџетот на Република Северна Македонија во текот на изборниот процес, не смеат да ја надминат сумата од 2 (две) евра во денарска противвредност без пресметан ДДВ, по запишан избирач од вкупно запишани избирачи на територијата на Република Северна Македонија, а за локални избори дополнително по 1 (едно) евро во денарска противвредност без пресметан ДДВ по запишан избирач на територијата на општината каде се одржува втор круг на гласање и за претседателски избори доколку има втор круг дополнително по 1 (едно) евро во денарска противвредност без пресметан ДДВ по запишан избирач од вкупно запишани избирачи на територијата на Република Северна Македонија. Овие средства се распределуваат по претходен писмен договор на следниов начин:

- најмногу 45% од средствата може да искористат двете најголеми политички партии од позицијата кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови,
- најмногу 45% од средствата може да искористат двете најголеми политички партии во опозиција кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови,
- најмногу 7% од средствата може да искористат политичките партии во Собранието на Република Македонија кои на последните избори за пратеници не освоиле доволно пратеници да формираат пратеничка група и
- најмногу 3% од средствата може да искористат политичките партии кои не се застапени во Собранието на Република Македонија или кандидати. “

Во Табела 5 се прикажани податоците за исплатени средства за платено политичко рекламирање.

Табела 5⁹

Учесници во Локални избори 2022	Радиодифузери	Интернет портали и печатени медиуми	Вкупно исплатени средства
Изборна кампања за градоначалник на Општина Маврово и Ростуше			
Коалиција "НАЈДОБРОТО ЗА МОЈАТА ОПШТИНА"	0	132,175	132,175
ВМРО-ДПМНЕ	0	135,300	135,300
Изборна кампања за градоначалник на Општина Центар Жупа			
ДПТМ	0	0	0
Изборна кампања за членови на советот на Општина Тетово			
Коалиција "НАЈДОБРОТО ЗА МОЈАТА ОПШТИНА"	2,061,063	531,624	2,592,687
ВМРО-ДПМНЕ	1,743,782	522,540	2,266,322
ДПА	155,499	0	155,499
ИНТЕГРА *	76,818	0	76,818
Група избирачи - Аргон Заими*	77,007	0	77,007
АЛТЕРНАТИВА	94,341	34,993	129,334
АА	2,242,114	633,644	2,875,758
БЕСА	150,780	0	150,780
ДПТМ*	147,830	0	147,830
Група избирачи - Ељмедина Абдулахи	78,317	0	78,317
ДУИ	1,964,626	669,090	2,633,716
ПЦЕР*	66,080	0	66,080
ЛЕВИЦА	163,961	0	163,961
ВКУПНО	9.022.218	2.659.366	11,414,109

*Податоците за ППР за учесниците во Локалните избори 2022, Совет на О. Тетово, и тоа: Интегра, Група избирачи - Аргон Заими, ДПТМ и ПЕЦР се податоци обезбедени од страна на ДИК

⁹ извор: Државна изборна комисија

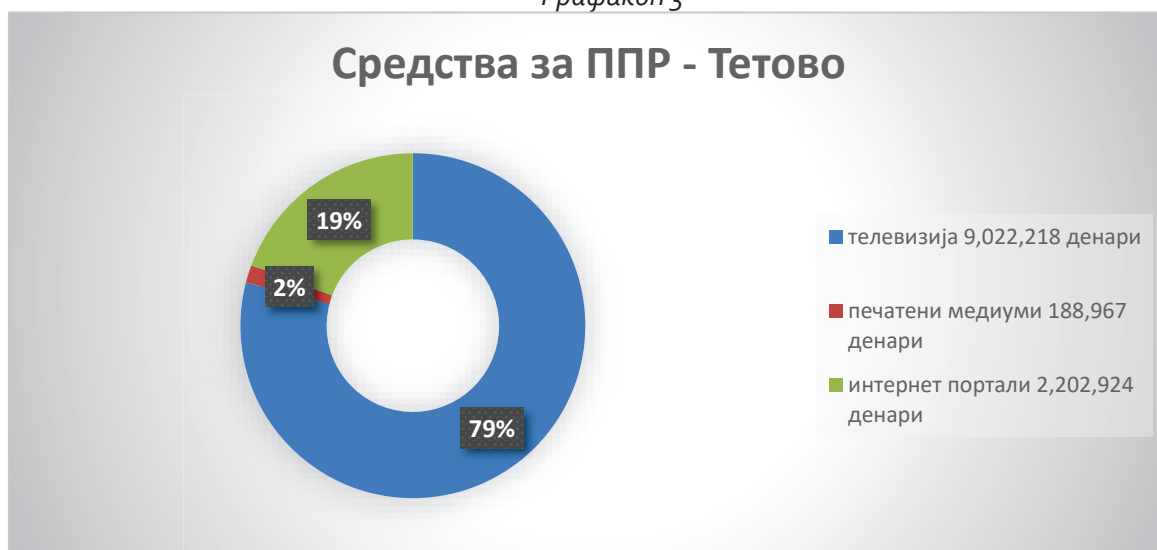
Според податоците од ДИК, во однос на медиумите кои во законски дадениот рок се регистрирале да вршат платено политичко рекламирање, утврдени се следните:

- 1) За изборната кампања – градоначалник на Општина Маврово и Ростуше
  - Два електронски медиуми - интернет портали

- 2) За изборната кампања – градоначалник на Општина Центар Жупа нема регистрирани медиуми, додека

- 3) За изборната кампања – членови на Совет на Општина Тетово, регистрирани биле:
  - 4 – телевизии
  - 1- печатен медиум и
  - 7 - електронски медиуми-интернет портали.

Распределбата на исплатените средства по типови медиуми и по општини е прикажана во Графикон 3 и Графикон 4:

Графикон 3

Графикон 4

За изборниот процес одржан во Општина Центар Жупа, не биле потрошени средства за платено политичко рекламирање.

5. РАСХОДИ НАПРАВЕНИ ВО ТЕКОТ НА ИЗБОРНАТА КАМПАЊА

Што се однесува до расходите направени во текот на изборната кампања, најголем дел од нив се однесуваат за Издатоци за реклама и пропаганда, а понатаму следат издатоците за организирање на предизборни собири како и расходи направени за печатење и издавање на рекламни материјали.

Изборниот законик не го регулира начинот на рекламирање за време на изборната кампања во оваа сфера иако во последниве години платформата Facebook ефективно се користи како алатка за масовно влијание над гласачкото тело.

6. ЗАКЛУЧОЦИ

1. Постапувајќи согласно член 32 став 10 од Законот за спречување на корупцијата, ДКСК подготви Посебен извештај за утврдените злоупотреби во финансирањето на политичките партии за време на изборната кампања за Локалните избори 2022 година за избор на градоначалник на Општина Маврово и Ростуше и Општина Центар Жупа како и членови на Совет на Општина Тетово со цел запознавање на Собранието на РСМ со констатациите за утврдените состојби.
2. Во функција на исполнување на својата превентивна улога, ДКСК има пракса на својата веб-страница да објавува Соопштение укажувајќи на законските забрани и норми на однесување на институциите и носителите на јавни функции во изборниот период кои се предвидени со членовите 8-а, 8-б став 1 и 8-в од Изборниот законик, како и членовите од 33 до 35 во Законот за спречување корупција и судир на интереси.
3. Во извештајниот период до ДКСК не беа доставени приговори за утврдени незаконитости во водењето на изборната кампања, поради што ДКСК немаше обврска да постапува и одлучува на седници согласно постапките предвидени во членовите 32 и 33 од ЗСКСИ.
4. Постапувајќи согласно со одредбите од Изборниот законик, ДКСК на својата веб-страница ги објави доставените финансиски извештаи од учесниците во изборната кампања согласно членовите 84-б и 85, извештаите за рекламниот простор искористен од секој од учесниците во изборната кампања доставени од страна на радиодифузерите и печатените медиуми.

ПРЕПОРАКИ

Земајќи го во предвид фактот што во период од Локалните избори 2021 до денес, од страна на Министерството за правда и Собранието на РСМ не се направени обиди за измени во Изборниот законик, Државната комисија за спречување корупција предлага наведените институции да ги земат во предвид препораките дадени во Посебен извештај за утврдените злоупотреби во финансирањето на изборната кампања Локални избори -2021, а се однесуваат на:

1. Потребно е повторно оценување и редефинирање на забраните од член 8-а како и можноста за нивно разграничување во зависност од изборите (претседателски, парламентарни, локални) со цел да се подобри тековното функционирање на институциите, но и да се намалат ризиците од коруптивни и клиентелистички влијанија и уцени над гласачкото тело.

2. Одредбите од главата VI.-Изборна кампања членовите од 69-а до 87 да се исклучат од Изборниот законик и да се инкорпорираат во Законот за финансирање на политичките партии. Активностите на партиите се исти без разлика дали се редовни или изборни, исто како што е начинот на кој се обезбедуваат и финансиски средства: за редовни или изборни активности. Законодавството во соседни земји е добра пракса за регулирање на партиските активности и нивното финансирање со еден закон. На тој начин ќе се овозможи Изборниот законик да ги регулира проблемите само на организација и спроведување на изборите и унапредување на избирачкото право.

3. Потребно одредбите 75-ѓ и 78-а кои се однесуваат на рекламирање за време на изборна кампања преку радиодифузери, електронски медиуми, интернет портали, плакати, билборди да се редефинираат со цел:

- Да се обезбеди поволна процентуална распределба на рекламен простор и за помалите партии и кандидати, а во зависност од тоа и сразмерна распределба на средствата за платено политичко рекламирање од Буџетот на РСМ во корист на помалите партии и кандидати
- Секој начин на рекламирање да се уреди со донесување на подзаконски акти со кои појасно ќе се прецизираат правилата на игра меѓу партиите, органите на управа и правни лица кои стопанисуваат со локациите и нудат услуги за рекламирање.
- Да се уреди начинот на рекламирање преку интернет порталите.
- Да се дефинира институцијата која ќе ги носи подзаконските акти.

4. Потребно е редефинирање на износите на донациите што донаторите можат да ги уплатат на сметката за редовно работење на партиите и изборните сметки за да се спречи финансирање од т.н. „црни пари“ или купување „гласови“ во замена за идни вработувања или доделување на договори за јавни набавки. Исто така потребно е да се предвидат ограничувања, односно да се забрани правните лица кои преку договори за јавни набавки користат буџетски средства да бидат донатори на изборна кампања, а донацијата како услуга на учесникот во изборна кампања за кои плаќа трето лице да се укине.

5. Потребно е да се поедностават обрасците, да се намали бројот на извештаи што учесниците во изборните кампањи треба да ги изготват и да се оцени до кои институции треба да се достават (во зависност од нивните надлежностите на контрола над извештаите). Исто така потребно е да се предвиди задолжително спроведување на обуки за сите учесници во изборната кампања во однос на известувањето, но и јасно да се утврди институцијата која ќе ја реализира таа активност за да се обезбедат соодветни ресурси (човечки и финансиски).

6. Масовното непочитување на обврските за транспарентност на политичките партии и необјавување на извештаи се должи на фактот што во ниту еден закон (Закон за финансирање на политичките партии, Изборен законик) не е дефинирана институција со надлежност за контрола во реално време. Тековното рекламирање на партиите, нивните активности во „предвремено започната кампања“, рекламирањето на учесниците во изборната кампања на начин, форма и простор кој не е предвиден во Изборниот законик исто така е резултат на тоа што не е предвидена институција која секојдневно но и за време на изборите тоа ќе го следи на терен.

Номинирањето на ДКСК за институција за надзор над редовните и изборните активности на политичките партии со законски механизми за тековен мониторинг, со механизми за санкционирање и казнување, со обезбедени ресурси ќе биде солиден основ новото законско решение да обезбеди регулирање на сите претходно објаснети сфери.

Ова од причина што:

- Со финансиска поддршка преку ЕУ со ИПА – 2020 проектот „Владеење на правото“ за потребите на ДКСК, обезбедени се средства за развивање на веб-платформа која има за цел да ги обедини сите учесници во изборната кампања, радиодифузерите, печатените и електронските медиуми, правните лица што стопанисуваат со рекламните паноа и билборди во однос на регистрација за рекламирање во изборни кампањи (за медиуми) и доставување на сите видови извештаи (медиуми и учесници). Постоењето на ваква платформа ќе го надмине проблемот со доставување извештаи до ДКСК, ДЗР и ДИК, а ќе се зголеми транспарентноста и пред јавноста.
- Софтверското решение за поврзување на ДКСК со 17 други институции што ќе биде оперативно оваа година, ќе ѝ овозможи на ДКСК побрза проверка и обработка на податоците за утврдување злоупотреби од страна на службени лица во институциите и нивно поврзување со активностите на партиите: редовни и изборни.
- Исто така, во тек се измени на Законот за спречување на корупција и судир на интереси каде во делот на надлежностите на ДКСК за мониторинг на политичките партии предложени се нови поефикасни механизми.

ДРЖАВНА КОМИСИЈА ЗА
СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА

Претседател

Билјана Ивановска